

3- Şu dünya, bir zikirhane-i Rahman, bir talimgâh-ı beşer ve hayvan ve bir meydan-ı imtihan-ı ins ü cândır.

Diğer adam ise mü'mindir; Cenab-ı Hâlık'ı tanır, tasdik eder. Onun nazarında şu dünya, bir zikirhane-i Rahman, bir talimgâh-ı beşer ve hayvan ve bir meydan-ı imtihan-ı ins ü cândır.

“Diğer adam ise mü'mindir; Cenab-ı Hâlık'ı tanır, tasdik eder.”

Bu adam sadece “bilir” değil; **tanır ve kabul eder**. Kâinatı sahipsiz görmez, kendini başıboş sanmaz. Varlığın arkasında bir **İrade, Hikmet ve Rahmet** olduğunu teslim eder.

“Onun nazarında şu dünya, bir zikirhane-i Rahman'dır.”

Dünya suskun bir taş toprak yığını değil; Her varlığın hâl diliyle Allah'ı andığı **canlı bir zikir mekânıdır**.

Rüzgâr, yağmur, yaprak, yıldız... hepsi ayrı bir tesbihtir.

İmansız nazarda leylek sadece “lak lak” eder, karga gürültü çıkarır, horoz sabahı böler, köpek havlar, koyun meleyip durur, arı vızıldar, kurbağa ötüp rahatsız eder, rüzgâr uğuldar, yağmur şırıldar, dalga çarpar.

Fakat imanlı nazarda ses değişir:

Leylek “Hak Hak” der, karga ikaz eder, horoz vakti haber verir, köpek bekçiliğiyle vazifesini ilan eder, koyun rızkın kaynağını hatırlatır, arı nimeti ders verir, kurbağa tesbih eder, rüzgâr emri taşır, yağmur rahmeti müjdeler, dalga azameti okur.

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا
يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

Yedi gök, yer ve bunların içinde bulunanlar Allah'ı tesbih ederler. Onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Lakin siz onların tesbihlerini anlayamazsınız. (İsra 44)

bir talimgâh-ı beşer ve hayvan

Dünya bir eğlence yeri değil; insan ve hayvan için kurulmuş bir **talim sahasıdır**. Her biri istidadına göre burada terbiye edilir, vazifesini öğrenir ve kendine düşen dersi alır.

Nasıl ki bir askerî kışlada herkes aynı talimi yapmaz; kimi nişan almayı, kimi yürüyüşü, kimi nöbeti öğrenir...

İnsan da bu dünyada öyledir: Biri fakirlikle **sabır** talimi yapar, biri zenginlikle **şükür** öğrenir, biri hastalıkla **teslimiyet**, biri sıhhatle **emaneti koruma** dersi alır.

Hayvanlar da başıboş değildir: Kuş uçmayı, arı bal yapmayı, karınca çalışmayı **talimle** öğrenir. Onlara düşen vazife, fitratlarına yazılmıştır.

Demek dünya bir eğlence bahçesi değil; her mahlûkun istidadına göre **imtihan ve talim gördüğü bir meydandır**.

ve bir meydan-ı imtihan-ı ins ü cândır.

Bir imtihan salonuna giren adam, soruları tesadüf sanmaz; her biri bilinçli olarak önüne konmuştur.

İman nazarında dünya da böyledir: Sevinç bir sorudur, şükür ister; acı bir sorudur, sabır ister; güç bir sorudur, emanet ister; zayıflık bir sorudur, dua ister; nimet bir sorudur, hamd ister; musibet bir sorudur, teslimiyet ister; gençlik bir sorudur, iffet ister; ihtiyarlık bir sorudur, rıza ister; ilim bir sorudur, amel ister; mal bir sorudur, infak ister; makam bir sorudur, adalet ister; yalnızlık bir sorudur, tevekkül ister; hayat bir sorudur, imtihan ister; ölüm bir sorudur, iman ister.

İnsan da cin de bu meydandadır; kimse seyirci değildir, herkes cevap vermektedir. Kısaca: **Dünya rastgele yaşanan bir sahne değil; insan ve cin için kurulmuş bir imtihan meydanıdır.**